

Культура дозвілля як чинник життєтворчості

*О. П. Бойко, д. філос.н., професор
кафедри соціально-гуманітарних наук
ДВНЗ «УАБС НБУ», м. Суми*

Ідея життєтворчості є вкрай важливою, тому що це поняття відображає творіння нового буття, нової онто-антропологічної реальності, і в ній нової людини. Кардинальною відмінністю життя, яке здійснюється у руслі життєтворчості, є її актуалізована унікальність.

При дослідженні концепції життєтворчості використовуються різні підходи. По-перше, життєтворчість як розширення світу, розширення життєвих відносин відбувається в процесі природного розвитку особистості, коли збільшується життєвий простір, а отже, трансформуються контексти усвідомлення світу. Безпосередньо це відбувається і у сфері дозвілля, де на зміну традиціям приходять інновації. А культура дозвілля, як результат педагогічного впливу і самовиховання, безумовно є сумою одночасно діючих інтелектуальних, емоційних і вольових факторів організатора вільного часу та чинником формування життєтворчості.

По-друге, життєтворчість працює не з переживанням, не з формами репрезентації явищ світу, а з самим світом, тобто вона направляє увагу людини не на себе, а назовні. З цього приводу можна згадати чудову метафору бумеранга В. Франкла, де бумеранг розуміється в контексті критики ідеї самоактуалізації, пояснюючи, що самоактуалізація неможлива, якщо її ставити як деяку кінцеву мету. Повертається той бумеранг, який не потрапив у ціль. Так і наша заклопотаність самим собою, наш погляд всередину і наша зафіксованість на самоактуалізації є наслідком того, що ми схибили повз нашу мету у світі, повз той сенс у світі, на який наша діяльність має бути спрямована. Ми схибили і повернулися назад, як бумеранг. Якщо людина хоче прийти до себе – її шлях йде через світ. Це і є шлях життєтворчості [1].

Скерованість людини назовні можлива через активізацією духовних інтересів, які в більшій мірі реалізуються у вільний час та дозвілля, коли людина має час для активних пошуків, пізнавальної діяльності. Тому дозвілля виступає

сферою презентації життєтворчості. А культура дозвілля, яка реалізується через пізнавальну діяльність, приносить безпосереднє задоволення і має самостійну цінність для людини.

По-третє, життєтворчість можна визначити як особистісно-орієнтовану практику розвитку відносин зі світом. В цьому сенсі потрібно звернути увагу на те, що людина повинна сама обирати, як їй краще, чим їй займатися. Як вважав Ж.-П. Сартр, людина не що інше, як те, чим вона робить себе саму [2, с. 15]. І саме процес творення себе самої найбільш усього відбувається у вільний час. Тому необхідно розвивати такі види дозвілля, які б могли задовольняти людей, були б джерелом для розвитку особистості та суспільства, давали можливість перетворювати свій вільний час в оптимальний стиль проведення дозвілля, тобто займатися “серйозним дозвіллям”.

Взагалі, кожен вид дозвілля (крім деструктивних) має пізнавальний, естетичний, виховний, розважальний зміст. Тому воно допомагає правильно скеровувати розвиток людини і будувати власне життя. А посилення прагматичної складової у концептуалізаціях мистецтва жити дасть можливість обмежити деструктивні прояви у практиці дозвілля, гуманізувати культуру, посилити роль культури дозвілля у реалізації життєвих планів і життєтворчих проєктів сучасної людини.

Література:

1. Фромм, Э. Человек для себя / Э. Фромм. – М. : АСТ ; Минск : Харвест, 2006. – 207 с.
2. Sartre, J.-P. Existentialism and Human Emotions. – N.Y.: Citadel Press, 1984. – 96 p.

Бойко О.П. Культура дозвілля як чинник життєтворчості / О.П. Бойко // Філософія: зб. наук. праць.– Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2014. – С. 45-47.

